

چکیده:

بررسی روش لغت‌شناسی تفسیر المیزان و مجمع‌البیان، پی‌بردن به شیوه‌ی بررسی معانی لغوی کلمات قرآنی است. آنچه که در این بررسی مهم است، بیان اشتراکات و تفاوت‌های شیوه‌ی لغوی در این دو تفسیر و تأثیر آن بر کشف معنای واژگان قرآنی است. دانش علم لغت از پیش نیازهای علم تفسیر است که هر مفسری در این راستا روش خاص خود را دارد. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که روش لغت‌شناسی المیزان و مجمع‌البیان چگونه است؟ این نوشتار در صدد آن است که با استفاده از منابع ادبی و با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی به بررسی روش لغت‌شناسی المیزان و مجمع‌البیان پرداخته است و به روشی منسجم و متقن در فهم معانی لغات قرآن کریم دست یافته است. هر دو مفسر در تفسیر خویش به بررسی معانی لغوی کلمات قرآنی پرداخته‌اند که در ذکر نظرات موافق و مخالف درباره‌ی معنای کلمه، استشهاد به آیات، ذکر معانی مختلف، استفاده از کلمات متقابل و ضدّ، بیان مُعَرَّب بودن کلمه و تعیین معنای حقیقی و مجازی مشترک هستند. تفاوت روش آن دو در نوع استناد و استشهاد لغوی است. در تفسیر المیزان، به قرینه‌ی سیاق، معنای مستعمل قرآنی استناد شده است. علاوه بر آن اجتهاد در معناشناسی واژگان قرآنی نیز در شیوه‌ی لغوی علامه طباطبایی (ره) وجود دارد. در مجمع‌البیان نیز به احادیث، استناد به اشعار عربی و کلمات مترادف استناد شده است.

کلیدواژه‌ها: لغت‌شناسی، مجمع‌البیان، المیزان، علامه طبرسی (ره)، علامه طباطبایی (ره)